

A

1605

XIII.

de q^a vide in
שבט fol. 126 b.
l. 26. 199.

ca R. Simeonis F. Jochai, cui dixit: Egone venturus ero in futurum seculum?
qui, si Dominus iste voluerit, respondit. Dixerat R. Jehosua F. Levi, duobus
tantum visis, trium audivi vocem. Interroganti tum illi, quando Messias
venturus sit, respondit: Abi rogaturus id illum ipsam. Sed ubinam? sedet
ad portam, Romam versus. [Glossa margin. l. 13. f. לא כפתח רומי
ממש אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם וקאמר ליה דכאחור
לן צד של גן עדן שיכנגד פתח רומי משוח שרומי
i. e. non in portâ Roma propriè sic dictâ; sed Paradisus dicitur respectu totius mundi.
Dixit itaq; ei, quod in isto Paradiso lateret, quod ex adverso sit porta Ro-
mana, habitet Messias.] Sed quod nomen eius signum? Sedet inter paupe-
res, morbis oneratos, [Glossa (a) ad voces סוכלי חלאים notat:
סנועזים והוא נמי מנוגע דכתוב והוא מחולל מפשעינו וכתוב
; & ipse quoz, affectus est plaga,
justa id, quod scriptum est: Atque ipse vulneratus est ob pravicationes
nostras; iterumq; scriptum est: Et morbos nostros ipse portavit.]
Omnibus autem solventibus ac obligantibus simul, ipse uno soluto, idem obli-
gat, dicens: ne forte quæsitus, in mora sem. Iste abiens ad eum, dixit ei:
Pax Tibi, Domine mi, ac Doctar mi! qui respondit: Pax tibi sic, fili Levi!
regoranti ipsi: quando venturus est Dominus, respondit: Hodie. Qui rever-
sus ad Eliam, rogatus: quid dixit tibi? respondit: Pax (dixit) super te sit, fi-
li Levi. Cui Elias: promisit tibi & Patri tuo seculum futurum. Davidis
hic Fil. indignitari, non modò tota affirmat pagina, toties ingemina-
do (b) voces רור; בן רור; sed & potestas, quæ ei adtribuitur, nim. vitæ æternæ
concessio, cuiuscuq; voluerit. Elias quæsitus propriâ autoritate nihil
auder promittere, sed respondet: si Dominus ille. [Glossa marg. שכונה
(c) per quam optimè intelligit R. BECHAI (d) הכבוד, inquis: אשרה
לבאר כי הכבוד היה שם & mox: הכבוד שהיה שכונה
הארון (e) שכונה. Evidentior hæc erunt, si conf. Ab. ESR. qui (e) הארון
inquit: הוא הכבוד הוא מלאך הכבוד. & KIMCHI (f) qui ad l. c.
vulnerit, si- mulq; ad Messiam eum remittit; cuius responsum illi datam ita etiam
explicat, ut sibi suoq; Parenti vitam æternam promissam cognosceret.
Quis autem hanc potestatem unquam tribueret filio Josephi? num hic
major dicatur Eliâ? (2.) De Eo loquitur רור, qui plus valet, quàm
ultus hominum. Id quod iterum de Josephi Fil. intelligi nequit: Quum
hòc non tantùm Messiam F. Dav.; sed & Patres statuant majores. (3.) De
eo loquitur, qui suppressos suis sublevavit Israelitas oneribus. Id quod
iterum Josephi filio non comperit; quum hic ipse propriis
dicitur oneribus succumbere. E. de filio
Davidis.

In Honorem
ADAMI SECUNDI, JESU CHRISTI, PASSI, CRUCIFIXI,
VULNERATI, MORTUI ET SEPULTI!
Dissertationem Philologico-Historicam,

MESSIAM VULNERATUM,

Ex Dicto Prophetico,

Es. LIII. 4. 5.

Exponentem,

DEO, Reconciliato per

VULNERA MESSIÆ,

cooperante,

Præses,

M. ABRAHAMUS HENRICUS DEUTSCHMANNUS,

Ordin. Philosoph. Adjunct.

Et Respondens,

GEORGIUS Grandfuerter!

Cremnicio-Hungar.

Philosophiz Cultor,
publico sistens Colloquio,

In Auditorio Majori,

D. IV. April. ANNO M. DC. XCIV.

Horis pomeridianis.

VITEMBERGÆ, prelo HAKIANO.

VIRIS

SUMME REVERENDIS, EXCELLENTISSIMIS,
PRÆCELLENTISSIMIS EXPERIENTISSIMIS, REVERENDIS
PRÆCLARISSIMIS, NOBILISSIMIS, NEC NON
DOCTISSIMIS

DOMINIS DOMINIS
PATRONIS,
EVERGETIS, ME-
COENATIBUS UT ET
STUDIORUM SUORUM PROMO-
TORIBUS, SUM OPERE VENE-
RANDIS, COLENDIS,

Hoc quaecumque Specimen Academicum,
in Studiorum Suorum promotionem, omni sub-
missō observantiz cultu ac debitā animi pietate

D. D. D.

RESPONDENS.

JESUS VULNERATUS ET CRUCIFIXUS

Nobis Auxilium praebeat Salutiferum!

Multa & admirabilia Signa Veteri Testamen-
to consecrata sunt, quæ Vulnera MESSIÆ
hocce tempore, quò Passionem idem in-
gressus, in Cruce vulneratus, morteque in-
tolerabili affectus, repræsentare queunt.
Moses itaque Testam, quò & Sanctuarium, &
Sanctuarii adytum dividitur, Exod. XXVI. 33. monstravit, qua-
le vers. 3. quinque Cortinis, sibi junctis mutuo, constaret. Hòc
ipsò Rupertus Abbas Tuitiensis & Alphonsus Tostatus Abulensis,
quinque Vulnera MESSIÆ Sancta indigitari statuerunt. Ipse
Apostolus Paulus vulneratam Carnem CHRISTI velamen vel te-
Hum pro Sanctuario Hebr. X. 20. appellavit. Eadem prafigu-
rabantur per Altare, quinque Cubitos in longitudine, & totidem
in latitudine habens. Exod. XXVII. 1. XXXIIX. 1. per Ostiola, in
ingressu de lignis olivarum facta, Postesque Angulorum quinque
habentia. I. Reg. VI. 31. per quinque limpidissimos Lapidis, quos
David elegit. I. Sam. XVII. 40. Augustinus, Pater Sanctus, in
manuali Cap. XXII. non frustra inquit: In omnibus meis adver-
sitatibus non invenio tam efficax Remedium, quàm Vulnera SAL-
VATORIS: in illis dormio securus & requiesco placidus: inter
Brachia SALVATORIS mei & libenter vivere, & mori cupio.
Quemadmodum Patres Veteris Testamenti suas meditationes
de talibus Vulneribus instituerunt, ita de eorundem Opera-
tione sollicitam curam susceperunt, Vulnera MESSIÆ se-
cundum locum, quò existunt, examinarent, & in succum
& sanguinem eadem converterunt. Septem Vulnera CHRI-
STI Petrus Damianus in peculiari Sermone de Vulneribus CHRI-
STI & Jacobus de Voragine septem vitiis cardinalibus opposue-
runt: Superbia, Avaritia, Luxuria, Invidia, Gula, Ire, Acedia.
Nobis placebit in meditatione passionali Vulnerum Salvato-
ris progredi, atque juxta Locum Propheticum, Ef. LIII. 4. 5.
MESSIAM Vulneratum contemplari. Fiat!

A 2

I. Vul-

I.
Vulneratum MESSIAM proponentes; philologicco-historicum discursum de illo instituemus, ac meditationem nostram ad verba prophetica Esaiæ dirigemus in Cap. LIII. Prophetia sua vers. 4. 5. Ob prolixitatem Verborum, ad Scopum nostrum pertinentium hic saltem *Textum Authenticum* allegabimus:

אֵת הַלֵּינוּ דָּוָד נָשָׂא וּמַכְאִבֵינוּ כִּכְלָוּ אֲנַחְנוּ הַשְּׂבָחָהוּ
 נָנוּעַ מִכָּה אֱלֹהִים וּמַעֲנֵנוּ: וְהוּא מַחֲלֵנוּ מִפְּשָׁעֵינוּ
 מִכֹּכָה מַעֲוֹתֵינוּ מִסֹּסֵר שְׁלוֹמֵנוּ עָלֵינוּ וּכְחִבְרָתוֹ נִרְפָּא-
 לֵנוּ:

Non autem tam ad *grammaticam resolutionem*, quam ad *textualem usurpationem*, secundum Ariæ Montani *Versificationem*, & *Historicam Philologia consensionem*, quantum fieri potest, respiciemus, ut sistamus (a) *Subiectum Vulneratum*. (b) *Causam Vulnerationis*. (c) *Finem Vulnerationis*. (d) *Ipsorum Vulnerum Usus*, seu *Fructum*.

II.
Subiectum Vulneratum consideratur juxta *Textum Authenticum* (a) ut *Certissimum*, (b) ut *Vicarium*, (y) ut *vere Passum*, (d) ut *Redemptor*, *pacem nobis promerens*; (e) ut *Medicus optimus*. Hæc *Argumenta ex Textu* deducenda, & pro *ansa plurimis Documentis* demonstranda veniunt.

III.
Subiectum Certissimum ut *Vulneratum* nobis particula כֹּכָה certe, vere, quam alii ad כָּד reducunt, indicat, quod *certitudinem* partim verè *materialem*, ratione positus *Verborum*, partim *formalem*, quæ *realitatem Subiecti*, requirit. In hoc *Ariæ Montanus*, *Tremellius* & *Junius* lubenter consentiunt, quorum hi reddiderunt: *Veruntamen*, ut hæc particula non omnem conjunctionem cum *Antecedentibus* excludat. Hinc *Propheta* non saltè in istis verbis *Capitis* allegati de *Officio MESSIÆ* verba fecit, sed in præcedentibus *jamjam* de *Lingua doctæ MESSIÆ* Cap. L. I. & *Annuntiatione Pacis*, Cap. LII.

LII. discursum instituit. Quibus *connexio Capitis* non inconvenienter adstruitur. Hòc modò *Vulneratum MESSIAM* pro vero *Passionis Subiecto* venditatur.

IV.

Subiectum Vicarium MESSIAM Vulneratum nuncupamus, quod *langvores*, aut *morbos nostros* ipse tulit. Hoc *Subiectum* se alibi lauculenter representavit, E. XLIII. 25. Ubi juxta *Textum Authenticum Ariæ Montani* ita verba posuit: *Ego, Ego, ipse delens*, vel juxta nonnullos, *sum, qui deleo, pravaricationes tuas propter me: & peccatorum tuorum non recordabor*. *Bernhardus* Serm. XLIII. in *Cant.* unumquemque nostrum alloquitur: *Tu, si sapiis, imitaberis Sponse prudentiam, atq; hunc myrrham charum fasciculum de principali tui pectoris, nec ad horam patieris avelli, amara illa omnia, quæ pro te pertulit, semper in memoria retinès & assidua meditatione revolvens, quo possis dicere & tu: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Hujus vulnerati vicariatus recordari quotidie obligamur, & verba Textus ita exponimus: MESSIAM ipsum in sese sacrificialia Pecora nobis proponimus, in quæ poni, seu conjici seu rejici iniquitates, ab hominibus perpetratas, tempore Veteris Testamenti, solebant. MESSIAS Vulneratus nobis & meritis patientibus, & patiendi speculum factus est. Affirmante *Laurentio Justiniano* in *Ligno Vitæ* Cap. II. Cui *Tertulliani* verba hic assensum præbent: *OV. ane! quid speculum consulis? mores tuos intueri, conscientiam tuam inspice, in CHRISTUM crucifixum oculos conjice: hoc tibi Speculum, & Opifex Splendor sit, in hoc non falsam levitatem, sed cruenta tubera & alia Vulnera considera. Nullum dubium ergo hoc de Subiecto restat, quod ut quo, Theologorum consensu, secundum Humanam saltem Naturam, langvores nostros tulit.**

Subiectum vere Passum MESSIAM nobis proponimus, ver-
bisque indicamus: Et dolores nostros bajulavit, aliis portavit,
eos. Quibus indicatur, Cor totum in Passione vulneratum
fuisse. Bernb. Cap. III. de Passione. Ad hoc perforatum est Latu-
rum, ut nobis pateat introitus: ad hoc Vulneratum est Cor tuum, ut
in illo ab exterioribus perturbationibus absoluti habitare possimus.
O quam bonum! quam jucundum! habitare in corde hoc. Non unum
dolorem, sed omnes dolores peccatorum portavit. Hic recordamur
verborum Augustini Serm. XXIII. ad Frat. in Erem. Nihil tam
salutiferum nobis est, quam cogitare, quanta pro nobis pertulit DE-
US & HOMO. Dolores isti satis describi nequeunt, quapropter istos
revolvendo, lacrymas ex compassione, quantum fieri poterit, u-
numquemlibet peccatorum effundere oportet. Gregorii lib. VI. Mor.
Cap. VI. verba citamus: Compatere ergo SALVATORI no-
stro, JESU CHRISTO, memoriam Passionis & Vulnerum ejus in
Corde tuo habendo, certissime confidens, quod ejus Consolationis in
futuro socius efficiaris. Si Medicus quilibet Morbofis dolores mi-
tigare laborat Medicamentis, ideo Medicus Spiritualis dolores no-
stros in se suscipere magis non solum potuit, sed & actu por-
tavit, ne istis magis magisque in animo torq. eantur. Et si etiã
verba Textus Authentici præteritum tempus attendant, tamen
illud instar presentis æstimare obligamur. Ut presentis tempo-
re haud frustra exclamemus: CHRISTUS in summa Inopia;
ego in Opulentia. CHRISTUS in Fame & Siti; ego in exquisitis
Epulis. CHRISTUS nudus, & ego pretiose convestitus. CHRI-
STUS in Doloribus, & ego in Deliciis. O quam admirabilem
Commutationem! Passus ergo Messias in Vulneratione intolera-
bilibus doloribus affici debuit. O Amantissima Vulnera DOMI-
NI nostri, JESU CHRISTI! Quæ nobis in textu verba hujus
& sequentis sæculi manifestant, quando Verba Authentica
Arias Montanus ita reddidit: Et nos reputavimus eum plagatum,
percutsum DEI, & humiliatum. Et ipse vulneratus a prævaca-
tionibus nostris, attritus ab iniquitatibus nostris. Hæc verba pas-
sum &

sum & vulneratum MESSIAM conjungunt, non verò Jeremiam
pro Subiecto agnoscunt, sicut Grotius existimat. T. I. p. 11.
B. CALOVIO in Bibl. illustrat. in hunc loc. Nec Bellarmino Lib.
II. de Verbo DEI Cap. XI. neque Cornelio a Lap. post Gorlæinum,
statuentibus: Percussum DEUM intelligi; assensum præbe-
re. Sed potius percussum DEI hic introduci judicamus, prout
ad MESSIAM passum verba Prophetica solum respiciunt.
Judicium, quod Judæis aliàs tribuitur, huc referimus: Nos pa-
tasse ipsum ob delicta propria & vulneratum & a DEO plagis percu-
sum, summo opere depressum atque humiliatum esse, ut verba di-
ferte docent. Certè languores nostros ipse suffert, & dolores
nostros ipse portat, nos vero putabamus ipsum causam esse &
afflictum percussione DEI. O deformem, fœdum & abomi-
nabilem Hominem! qui tamen nos a divina severitate er-
ga prævaricationes nostras liberavit. Quibus verbis nunc ex-
primitur Quis vulneratus, qui Decretò divinò dolores nostros
in se suscepit, quoad Subiectum Quod, totus MESSIAS, quoad
Subiectum quo, saltem secundum Humanam Naturam confi-
deratus. Hæc plenius Theologi exposita dant. Malè hinc
Grotius pro vocabulo vulneratum substituit male tractatum,
ut commodè ad Jeremiam referri Vulneratio queat. O Vanita-
tatem Vanitatum! Kimchi dicit: Dolorem esse, qualis est partu-
rientis, aut castrantis se, qui vehementiam in intestinis notat, ob-
servante Avenario. Vid. loca Es. XXIII. 4. Cap. XXVI. 18. Jerem.
XLI. 3. Interprete Welleri Sensus: Vulneratus MESSIAS ex-
quisitissimis doloribus, & in intestinis ipsis instar parturientis mi-
serissime propter prævaricationes nostras divexatus fuit. Mirum
ergo non est, quòd idem attritus ab iniquitatibus nostris, confusus,
confractus, vel oppressus. Vulneratio eapropter dolorum exquisi-
tissimorum perpesio, contractio & contusio, propter Scele-
ra nostra, MESSIÆ, non Jeremia, convenienter secundum
verba prophetica tribuitur. Quæ verba haud exclusam vo-
lunt Causam Passionis & Vulnerationis, quam nostræ iniquita-
tes promeritæ sunt. Nudus Homo tales portare non potuit,
sed

sed DEUS & HOMO ab istis liberare debuit. Hinc svavia somnia Grotii, verba ista Jeremia assignantis, cui Socinanus Crellius contradicit verbis: Nullam aliam Causam intelligi posse, quam impulsivam procat arcticam. Idem Socinus fatetur Praelect. Theolog. pag. 121. part. II. de CHRIST. SERVAT. Cap. VII. Ita Subjectum passum pro iniquitatibus jure sistitur.

VI.

Subjectum Vulneratum Redemptor noster dicitur qui Pacem pro nobis promeruit. Hunc satis indicant verba Textus: Castigatio pacificationum nostrarum super eum. Pacem ergo habemus cum DEO, qui antea iratus propter peccata commissa, per MESSIAM Vulneratum, cujus Castigatione Pax componi debuit. Lutheri Sententiam ut adducamus, quæ proxime Scopum nostrum attingit, is dixit: Castigatus ipse, MESSIAS noster, est, ut nos habereamus Pacem, id est, Remissionem Peccatorum & Conscientiam sedatam. Si igitur habere Pacem volumus, necesse est, id fieri per disciplinam ipsius. Ipse merito Pacem, nos nostrorum peccatorum penas habere debebamus, sed sunt hic in versa omnia. Alius peccat, & alius plebitur. Sic Redemptor noster omnem defectum nostrum sibi tribuit, super quem DEUS omne supplicium, quod nos retribuere ac rependere debuimus pro peccatis nostris, imposuit. Castigatio, juxta Hebraicum textum, non qualemcumque afflictionem, sed eam, quæ pæne rationem habet, significatam dat. Imò Pacis nomine intelligi Bonum in punitatis, non erit inficiandum, licet Hebraei qualemcumque Bonum vocabulo Pacis indigitari judicent. Rabb. Salomo Jarchi reddidit: Veniant super eum. Castigationes Pacis, quæ sunt nobis: quia ipse castigatus fuit, ut esset Pax omni mundo. Hic allegamus Augustini verba lib. Med. Cap. VI. Vide immaculata vestigia, quæ non steterunt in Via peccatorum, sed semper ambulaverunt in lege tua diris confrenda clavis. Sc. Oreste Rex Sanctorum per Redemptorem meum, fac me currere viam mandatorum tuorum. &c. Recte clamat Ambrosius in Lucam Cap. X. Doles, DOMINE, & verè doles, non tua Vulnera, sed nostra Scelera.

VII. Sub-

VII.

Subjectum Vulneratum denique, ut Medicum Optimum decet, sibi nostram Curationem appropriat verbis ultimis, secundum Arria Montani Versionem: Et livore ejus medicatum est nobis. Sensus talis ex istis elicitur: Ipsum livore plaga ex sanguine concreto affectum, ut nos a Vulneribus nostris sanaremus. O detestandam speßlöthy Grotii, Jeremiam pro Subjecto hic adducentis! Si ponderasset Verba Lutheri, hoc ipsum non asseruisset, cujus verbis utimur: Est jucundissima Consolatio, livores ipsius sunt nostrum Emplastrum. Si quis ergo Sanitatem optat, ille non suam castigationem & crucem consideret, sed tantum respiciat in Christum, & credat, tum sanabitur. Nec aliud sentit Beatus Pater, Cyrillus, in hunc loc. Bernhardus itaque quærit: Ubi tuta, firmaque infirmis securitas & requies, nisi in Vulneribus Christi Salvatoris. Tantò illic securior habito, quantò ille potentior est ad salvandū. Serm. LXI. in Cantic. In omnibus adversitatibus Augustinus non invenit tam efficax Remedium, quàm Vulnera CHRISTI: In illis dormit securus, & requiescit, tanquam in Arca, intrepidus. In Man. Cap. XXI. XXII. Ad hunc ergo Medicum omnes, qui onerati sunt peccatis, & in iisdem mortui, fugiant, solamenque in Vulneribus ejusdem quærant. Ut nullo tempore hujus Subjecti, potissimum præsentis, oblitisci studeamus, verùm afflictiones nostri Medici perpetuò nobis proponamus, & Vulnera CHRISTI Amoris invisibilia videamus secundum Bernhardum Serm. de Pass. Cap. III.

IIIX.

Subjectum Vulneratum excipit Causa Vulnerationis, quam non negligi Verba Prophete testantur. Non frustra de Langvoribus nostris, doloribus, pravaricationibus, iniquitatibus nostris per totum Contextum verba fiunt, sed ansam dant, magis magisque Causam Vulnerationis ponderandi. Causa itaque variæ allegari queunt: (a) Langvorum nostrorum Portatio, quæ Vulnerationem requirebat. Sic Langvores dicuntur pænz, pro peccatis inflicta, quas MES-

B

SIAS

SIAS vulneratus in se derivavit, ut a Reatu peccati liberemur. Et si Grotius, postquam Judæorum deliriis mens obscurata fuit, ad *Jeremiam* hanc Portationem retulerit, este Sensus interpretandi verba SPIRITUI S. contrarius est. Idem refragatur interpretationi *Evangeliste Matthæi* Cap. III. 6. Ubi de CHRISTO dicitur: Infirmittates nostras accepisse, & agrotationes nostras portasse. A proprio & a SPIRITU S. immediate intento Sensu hic recedendum non est, qui Veritate infallibili gaudet. Hinc de pœnis peccatorum nostrorum, a CHRISTO portatis & exantlatis, agi hoc in loco, statuendum erit. Ipse non saltem Animam tristem usque ad mortem esse testatur, sed & Corpus a doloribus, vel variis plagis & perpeffionibus non liberatum fatetur. Brentius nobiscum ita sentit pag. 671. *Cum venisset Filius DEI in hunc Mundum ad curandas nostras Infirmittates, suscepit expiandum peccatum, quod erat omnium infirmittatum & malorum nostrorum Causa. Accedit (b) Dolorum nostrorum in se Susceptio. Hæc fuit non coacta, sed libera, quatenus pro doloribus nostris Corpus vulnerari concessit. Bâjulare idem ac sustinere in Ebraismo significat pœnas ferre, cui & latinorum phrasis similis judicatur: luere delicta, vel delictorum supplicia. Hic cum Bernharde Serm. II. de Passione Cap. III. exclamamus: Bonus Thesaurus, bona Margarita Cor tuum, Bone IESU! quam fesso agrotui Corpora inveniemus. Quis hanc Margaritam abiciat? Secundum Ambrosium Cubiculum Ecclesie Corpus CHRISTI est. Hinc (c) Plagati, percussi DEI & humiliati cognitio nobis Causam suppeditat. Nec Hieronymi translatio nobis contrariatur, qui, Symmachum & Apilam secutus, L. profum reddit vocem Hebraicam, quæ notat in genere percussam & vulneratum. DEI Quidni ergo Causa Vulnerationis haud exprimitur? Nos hic M. s. m. tanquam horribiliter afflictum propter delicta nostra, in Cruce opinamur, aliâ suâ culpâ tam fœde lacerari debuisset, quâ tamen penitus carebat. Hunc Bernhardus optimè descripsit Serm. LXI. in Cant. Ego sideo, quod*

quod ex me mihi deest, usurpo ex Vulneribus Domini, quoniam Misericordiâ affluunt, nec desunt foramina, per quæ certò affluant. Foderunt manus eius & pedes, latusque lanceâ perforarunt, per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de Saxo durissimo gustare & videre, quoniam suavis est Dominus. (d) Ipsa Vulneratio actualis propter prævaricationes nostras, & actus propter eandem. Ad quam Vulnerationem hic ita respicere solemus, ut Vulnera MESSIÆ quinque recensamus, sicut ista typice in Veteri Testamento præfigurata verè sunt. Augustinus id explicat merito, dicens Lib. XV. de Civit. DEI. Quod Arca Noa Ostium in latere acceperit, illud profecto Vulnerus est, quando latus Crucifixi lanceâ perforatum est. Bernhardus in Soliloquio pag. 510. Sacrosanctum lateris eius Vulnerus Ostium Arca, quo in latere factum est. Sive alii plura, sive pauciora Vulnera MESSIÆ stuant, illi ponderent Verba Ecclesie, Stans CHRISTI: Die heilige fünf Wunden deit &c. Per Vulnerus in dextra Manu MESSIÆ monstrandus Locus ad dextram DEI. Longitudo dierum, inquit Rex Salomo de Sapientia Æterna DEIPATRIS, in dextra ejus. Per Vulnerus alterum in sinistra manu indigitanda Liberatio ab ignominia, quam peccatis ut hædi, a sinistris collocandi, meriti sumus. Sed per Vulnerus tertium in Corde a Latere MESSIÆ Solatium in morte significandum, quod omnem desperationem a corde removebat. Per Vulnerus quartum in Pede MESSIÆ a dextra indicanda nostra malitia & inclinationis ad malum omnis remotio, quâ, secundum Regem Salomonem, Pedes ad malum currunt, & festinant, ut effundant Sanguinem. Cap. I. 16. Per Vulnerus quintum & ultimum in Pede a sinistra illius. Cap. X. 2. Per ista Vulnera nunc sanati sumus. Alios Modos declarandi Vulnerum hic studiose non adducimus, sed tantum commendamus Pentagonum. Ch. ista-rium B. D. Hülfmanni. pag. 27 seqq. Placet hic verba commendatione digna B. Ambrosii in Cap. XXII. Luc. allegare: Adrianus

SIAS vulneratus in se derivavit, ut a Reatu peccati liberemur. Et si Grotius, postquam Judæorum deliriis mens obscurata fuit, ad *Jeremiam* hanc Portationem retulerit, este Sensus interpretandi verba SPIRITUI S. contrarius est. Idem refragatur interpretationi Evangeliste Matthæi Cap. II. 6. Ubi de CHRISTO dicitur: Infirmi nos acceptisse, & agrotationes nostras portasse. A proprio & a SPIRITU S. immediate intento Sensu hic recedendum non est, qui Veritate infallibili gaudet. Hinc de pœnis peccatorum nostrorum, a CHRISTO portatis & exantlatis, agi hinc in loco, statuendum erit. Ipse non saltem Animam tristem usque ad mortem esse testatur, sed & Corpus a doloribus, vel variis plagis & perpeffionibus non liberatum fatetur. Brentius nobiscum ita sentit pag. 671. *Cum venisset Filius DEI in hunc Mundum ad curandas nostras, Infirmi, susceperit expiandum peccatum, quod erat omnium infirmitatum & malorum nostrorum Causa. Accedit (b) Dolorum nostrorum in se Susceptio.* Hæc fuit non coacta, sed libera, quatenus pro doloribus nostris Corpus vulnerari concessit. *Basulare idem ac sustinere in Ebraismo significat pœnas ferre, cui & latinorum phrasis similis judicatur: luere delicta, vel delictorum supplicia.* Hic cum Bernharo Serm. II. de Passione Cap. III. exclamamus: *Bonus Thesaurus, bona Margarita Cor tuum, Bone IESU! quam fesso agro tui Corporis invenimus. Quis hanc Margaritam abiciat? Secundum Ambrosium Cubiculum Ecclesie Corpus CHRISTI est. Hinc (c) Plagati, percussi DEI & humiliati cognitio nobis causam suppeditat. Nec Hieronymi translatio nobis contrariatur, qui, Symmachum & Apilam secutus, L. profum reddit vocem Hebraicam, quæ notat in genere percussum & vulneratum. DEI Quidni ergo Causa Vulnerationis haud exprimitur? Nos hic M. solum, tanquam horribiliter afflictum propter delicta nostra, in Cruce opina mur, alias suæ culpæ tam fœde lacerari debuisset, quæ tamen penitus carebat. Hunc Bernharus optimè descripsit Serm. LXI. in Cant. Ego sidenter, quod*

quod ex me mihi deest, usurpo ex Vulneribus Domini, quoniam Miseris corda affluunt, nec desunt foramina, per quæ certò affluant. Foderunt manus ejus & pedes, latusque lanceâ perforarunt, per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de Saxo durissimo gustare & videre, quoniam suavis est Dominus. (d) Ipsa Vulneratio actualis propter prævaricationes nostras, & actus propter eandem. Ad quam Vulnerationem hic ita respicere solemus, ut Vulnera MESSIÆ quinque recenseamus, sicut ista typice in Veteri Testamento præfigurata verè sunt. Augustinus id explicat merito, dicens Lib. XV. de Civit. DEI. Quod Arca Noa Ostium in latere acceperit, illud profecto Vulnera est, quando latus Crucifixi lanceâ perforatum est. Bernhardus in Soliloquio pag. 510. Sacrosanctum lateris ejus Vulnera Ostium Arca, quo in latere factum est. Sive alii plura, sive pauciora Vulnera MESSIÆ statuunt, illi ponderent Verba Ecclesie, Sponsæ CHRISTI: *Die heilige sântst Wunden dein &c.* Per Vulnera in dextra Manu MESSIÆ monstrandus Locus ad dextram DEI. Longitudo dierum, inquit Rex Salomo de Sapientia Æterna DEI PATRIS, in dextra ejus. Per Vulnera alterum in sinistra manu indigitanda Liberatio ab ignominia, quam peccatis ut hœdi, a sinistris collocandi, meriti sumus. Sed per Vulnera tertium in Corde a Latere MESSIÆ Solatium in morte significandum, quod omnem desperationem a corde removebat. Per Vulnera quartum in Pede MESSIÆ a dextra indicanda nostra malitia & inclinationis ad malum omnis remoeio, quæ, secundum Regem Salomonem, Pedes ad malum currunt, & festinant, ut effundant Sanguinem. Cap. I. 16. Per Vulnera quintum & ultimum in Pede a sinistra ostendenda Acedia nostra Susceptio. Quapropter Ecclesiastes inquit: *Cor Sapientis in dextra ejus, & Cor stultis in sinistra illius. Cap. X. 2.* Per ista Vulnera nunc sanati sumus. Alios Modos declarandi Vulnera hic studiose non adducimus, sed tantum commendamus Pentagonum. Cuius istaquam B. D. Hülfmanni. pag. 27 seqq. Placer hic verba commendatione digna B. Ambrosii in Cap. XXII. Luc. allegare: *Adinus*

Minus mihi contulisset CHRISTUS, nisi meum suscepisset affectum. Ergo pro me doluit, qui pro se nihil habuit, suscepit tristitiam meam, ut mihi letitiam suam largiretur, & Vestigiis meis descendit ad Mortis Aerumnas, ut nos suis Vestigiis & Vulneribus revocaret ad Vitam. (c) Castigatio pro Pace nostra super eum, & Medicatio, quæ à livorem. Quæ demum Causam Vulnerationis MESSIÆ ob oculos ponunt. Sed talia iterum ad solum MESSIAM, non cum Grotio ad Jeremiam spectare censemus. Ideo illam eidem, ut Pacificatori summo, hanc verò, ut Medico singularissimo, Exod. XV. 26. assignamus. Iste Princeps Pacis, Es. IX. 6. saluus nobis in Salutem, Ps. CXIII. 13. 21. 28. Hic Propugnator ad salvandum, qui torcular calcavit solus, & de gentibus non fuit cum ipso. Es. LXIII. 1. 3. Quapropter cum Augustino dicimus: O DEUS Bone! Quid nostris oculis induendum præbes. O FILI DEI! Quomodo TE consue exinanisti! O dulcissime JESU!

IX.

Properamus ad Finem Vulnerationis MESSIÆ, quem quoad antea in præcedentibus insinuavimus. Juxta Textum Propheticum talis varius constitui potest. Modò ad Finem triplicem respiciemus: (a) Ad liberationem omnium peccatorum, propter quam Vulneratio facta; ut Serpens paradisiacus Gen. III. nullum damnum amplius afferat. Hinc pulchrè Augustini verba Tract. XII. in Job. annotari possunt. Quis est Serpens exaltatus? Mors DOMINI in Cruce, quæ enim per Serpentis effigiem figurata est mors. Morsus Serpentis lethalis, mors DOMINI vitalis: attenditur Serpens, ut nihil valeat Serpens. Vulnera pendentis, teste S. Patre, Sanguinem morientis: Cicatrices resurgentis inspicimus. CHRISTUS Vulneratus itaque Caput ad osculandum inclinatum habet, Cor ad diligendum apertum, & brachia ad amplexandum extensa. O Bone JESU! in tuam liberationem confidimus. Cæterum subjicimus (b) Pacificationem cum DEO. Nam ideo MESSIAS Vulneratus, ut Pacem iterum cum Patre Cælesti per Vulnera sua haberemus, sicque omnes nostras obliquas

intentiones, quæ Capitis Vulnerationem, sanaret, omnes nostras immundas & terrenas affectiones, quæ Pedum Vulnerationem, sanaret. O Pacificatorem incomparabilem! quem nos haud frustra juxta membra omnia, secundum Humanam Naturam sibi propria, ut Vulneratū JESUMcū Anselmo describimus, Cordique omnes nostros dolores, ac omnes nostras noxias cogitationes, quæ sanationem, adscribimus, & Corpori totius nostræ vitæ & conversationis sanationem attribuimus. (c) Denique Finis instar allegamus efficacissimam Medicationem, quæ Medico Spirituali merito propria dicitur, quæ Gloriam divinam Bonitatis, divinam Justitiæ, Complacentiam, Veritatis, & Omnipotentiam sufficienter testatur est. Hæc Medicatio Salutem Æternam necessariò promittit, quam Satanas, impij Judæi, & Gentiles intervertere studuerunt. Sic ergo Vulneratio Servatoris tendebat ad Gloriam divinam, ut Finem absolute Ultimam, respectu DEI; Respectu Humani Generis ad Salutem Æternam; Respectu Impiorum & Persecutorum Servatoris ad proxime intentum Finem, vel Hominum Interitum. De quibus Theologis judicium relinquendum putamus. Alii plurimos Fines ex Textu Prophetico deducant.

X.

Usus & Fructus Vulnerationis SERVATORIS ultimo pertractandum sumimus, qui juxta Veteres complectitur Culparum omnium deletionem, a diabolica potestate liberationem, Vulnerum nostrorum sanationem, nostræ Charitatis accensionem, pacis nostræ reformationem, ad bonum omne provocationem, & Regni cælestis apertionem. Hisce perspectis fructum salutarem Vulneribus SERVATORIS tribuimus, quem alii secundum librum Apocalypticum septem sigillis firmatum dant ex Cap. V. 1. 2. Uti Bonaventura optime docuit. Sicut ipsa Vulnera omnibus Membris SERVATORIS destinata sunt, ita Eff. sua ejusdem universales dicuntur, quæ divinam intentionem, pretiosam acquisitionem, salutaremque

remque prædicationem. Non audiendum *Amandum Po-*
lanum existimamus, *Particularitatem Fructuum Vulnerum*
SERVATORIS, ad *Credentes* tantum pertinentium, sta-
 tuentem. Sed O lepidam Consecutionem! *Rationem*
 adduxit: Qvòd *Adamo & Eva* **DEUS** *Tunicas Pelliceas fe-*
cerit, & his eos vestiverit. Si talis *Consequentiã* procedat, *qvæ*
Calvinianorum, aliorumq; impiorum Homini, salvabitur. Qvò
Asserto Universalitas Meriti destruitur, qvæ a SPIRITU S.
 tamen expressis verbis in *Prophætico Textu*, a nobis per-
 tractato, indigitatur, cum *Prophæta* de *Iniquitatibus totius*
Humani Generis verba faciat. Hic ergò infervit *Distinctio*
 qvædam, inter ipsam *Vulnerationem* **SERVATORIS**, qvæ
 pro omnibus facta, & *Vulnerationis ejusdem* applicatio-
 nem, qvæ a multis negligitur, qvòd facti, non juris est.
Confer. Theologi. Augustinum audiemus: *Sanguis* **CHRIS-**
TI *pretium est, tanti quid valet? quid nisi totus Orbis? quid*
nisi omnes Gentes? Effusio ergo pro injustis. Sanguinis justitiam
potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universi-
tas Captivorum in Redemptorem suum crederet, nulla Tyranni vin-
cula retinerent. In Ps. XCV. Eccii Sententia laudatur a D. Pe-
largo in Medit. pag. 95. Largiter nos CHRISTUS redemit verb
suo Sanguine, ut fictiã superessent Mundi centum, sufficienter
pro omnibus effusus esset Sanguis CHRISTI. Effectum Saluta-
rem quoque Circumstantia Vulnerum MESSIÆ magis ma-
gisque firmum reddunt, sive respiciatur ad Locum, in quo
MESSIAS *vulnera in se suscipere debuit, qvæ Hierosolyma,*
calamitate plena Civitas, salutatur. Sive Tempus confide-
retur, qvòd equidem certò nemo novit, hinc saltem B.
Augustini verba recitabimus: Vindicatum est in illos si gellò
magnò, & eradicati ab eo loco, ubi libertate impia furiosi adver-
sa Medicum insanierunt. Dispersi sunt per omnes gentes, & do-
cta est illa terra Christianis. Enarr. in Ps. LXIV. Tom. II. X. Opp.
fol. 656. Conf. & Eusebii Hist. Eccles. lib. III. Cap. V. fol. 55.
 Eundem *Effectum* *Differentia* *Vulnerum* **MESSIÆ** quoq; re-
 statum

statum dant *ratione Cause Efficientis*, prout *Vulnera* ista
 tum ab *Ordinatione*, tum a *Permissione divina* pendent. *Ra-*
tione Cause Finalis, cujus variatio in præcedentib; mani-
 festata est. *Ratione Cause Materialis*, sic *Vulnera* hic secun-
 dum *Membra*, *Homini* propria, distinctim applicantur. *Ra-*
tione Cause Formalis *Vulnera* vel *punctim*, vel *ruptim*, vel
contusim facta perhibentur. Ut nihil de *Differentia* *Vulne-*
rum *ratione Accidentium* referamus.

XI.

Nec obstant nostra *Sententiæ* *Verba Cantus Peniten-*
tialis Ecclesiæ: Dasi auch ein Tröpflein kleine/dit aanz Welt
son retne re. Ex quibus elicere quis possit, quid opus sit,
 ut *Vulnera* plurimorum **MESSIÆ** mentionem hic facia-
 mus. Qvare observandum, ad *Sufficientiam* respectum
 haberi, qvæ plurima *Vulnera* haud frustra requirebat, non
 enim unum *Vulnus* sufficere poterat. Qvapropter inter
Adjuncta *Vulnerum* **MESSIÆ** primùm *Numerus* recensetur,
 de quo supra egimus. D. *Johannes Försterus in Nucleo*
Pass. Conf. VI. pag. 110. inquit: Der recht großen Wunden
welche durch und durchgegangen / werden fünf geschlet.

XII.

Audacia *spemenda* *Bafilidis*, qui *Vulnera* **MESSIÆ**
 negare debuit, & *Simonem Cyrenæum* in locum ipsius sur-
 rogavit, apud *Epiphanium*. Apud *Augustinum* alius citatur,
 cujus nomen haud meretur, ut adducatur. Nos potius
 contradicimus iisdem *Verbis* *Prophæta* nostri expressis, ex
 quibus *Subjectum*, quantum fieri potuit, deduximus, *Ser-*
*vatorem*que nostrum *Vulneratum* constituimus. *Athanasi*
 verba iisdem opponenda sunt: *Neque enim potuit aliud*
pro alio in Redemptionem pensari, sed Corpus pro Corpore, Anima
pro Anima reddenda fuit, & Integrum aliquid pro integro Ho-
mine. Ignatii verba notatu digna: Vere condemnatus &
crucifixus est, non opinione, non phantasiã, non imposturã. Epist.

ad Trall. & Smyrn. Igitur & Veritatem pro Adjuncto Vulne-
rum MESSIÆ genuino venditamus.

XIII.

Vulnera itaque non ad nudum Hominem, sed ad DE-
UM & Hominem referimus, non quod DEUM, sed qui DEUS
est. In tali nos miseri gaudemus, de istis gloriamur, at-
que ultimò cum Augustino in Manual. Cap. XXII. exclama-
mus: *Quam me pulsat aliqua turpis Cogitatio, recurro ad Vul-
nera CHRISTI. Cum perimit me Caro mea, recordatione Vulne-
rum JESU CHRISTI resurgo: Si ardor libidinis moveat
Membra mea, recordatione Vulnerum DOMINI nostri, FILL
DEI, rursus extinguitur. Hisce Vulneribus tota Passio
MESSIÆ consummata est. Ut cum Augustini verbis
Bernhardi exclamationem jungamus: Ecce unde Pu-
dor? & Timor unde? Utiqve quia ex consideratione Remedii
periculi mei astimo Quantitatem. Nesciebam, sanus mihi vi-
debar, & ecce mittitur Virginis FILIUS: FILIUS Altissi-
mi DEI, & jubetur occidi, ut Vulneribus meis, pretioso San-
guinis illius Balsamò medeatur. Agnosce Homo, quàm gravi
sunt Vulnera, pro quibus necesse est a DOMINUM CHRI-
STUM vulnerari. Si non essent hæc ad Mortem, & Sempit-
ernam, nunquam pro eorum Remedio DEI FILIUS
moreretur. Huic ergo dicimus pro
Vulneratione sua*

LAUDEM HONO-
REM ET GLORIAM
IN SEMPITER-
NUM.

עבודת ה' יהיה

Siv

DISSERTATIO

34 (24)
Inde

GICA

I
SELENO

TRIA,

A Propri

Cap. VII, 18.

ir

DEO cle

Illustri VVit

S

DN. M. GEC

M

Ampl. O

Fautoris ac

Public

A

17. seqq.

ente,

Academia,

FRIDERICI

DI,

dignissimi,

ii honoratissimi,

disquisitioni

ABRAHAM CALOVIUS, Wittenbergensis,

AUTOR & RESPOND.

In Auditorio Majori, d. 3 Junii

A. M DC LXXX.

Ere publicò MATTHEI HENCKELII, Academ. Typogr.